

DE SCHOUWBURG IN BEELD, AMSTERDAMSE TONEELSCÈNES 1665 - 1772

In 'De schouwburg in beeld, Amsterdamse toneelscènes 1665 - 1772' analyseert Wiebe Hogendoorn, samen met een team van experts, een collectie van 15 decorprenten gedrukt tussen 1738 en 1768.

An de hand van de prenten wordt de geschiedenis van de stadsschouwburg van Amsterdam op de Herengracht gereconstrueerd, de voorloper van de huidige schouwburg op het Leidseplein, die geopend werd in 1665 en in 1772 afbrandde. De met de hand ingekleurde prenten werden uitgegeven als herinneringen en geven een scène weer met telkens een ander decor. Een aantal van de gravures zijn door acteurs van het gezelschap gemaakt.

Interessant is dat niet enkel het decor zichtbaar is, maar ook dat een scène uit een voorstelling is afgebeeld. Men ziet dus ook de acteurs in actie en meestal is een citaat uit de tekst toegevoegd. Het gaat veelal om voorstellingen die lang op het repertoire stonden (sommige meer dan 100 jaar) of die een bijzondere betekenis hadden. De gekozen scène is meestal het hoogtepunt van de voorstelling, men zou ze kunnen vergelijken met de hedendaagse trailers. Bij een aantal prenten zijn ook technische aanwijzingen rond het gebruik van 'kunst- en vliegwerk' zichtbaar.

Het boek geeft een zeer grondige analyse van de prenten. Ze worden niet alleen naast de rekeningen, inventarissen en verslagen van de beheerders van de schouwburg gelegd, maar ook vergeleken met de nota's van de toneelmeester, de regieaanwijzingen en de beschrijvingen van bezoekers. Hierdoor kan worden vastgesteld in hoeverre de tekenaar, de graveur en de inkleurder de realiteit accuraat hebben weergegeven of voor een eigen vrije interpretatie hebben gekozen.

Tot slot is er de nodige aandacht voor afgeleide decors, waarbij de praktijk van het samenstellen van een decor uit

verschillende bestaande elementen, ten behoeve van een andere voorstelling, in detail wordt gedocumenteerd. Dit alles geeft een fascinerend inzicht in de toneelpraktijk uit die periode. Van decor en kostuum, over de beschikbare toneelmachines, tot de plaatsing van coulissen en het gebruik van vallen. Men krijgt een overzicht van het gespeelde repertoire en de positionering van de acteurs. De relatie van de schouwburg met overheden, de kerk en het publiek kaderen dit geheel. De geschiedenis van de schouwburg eindigt bij de brand die het gebouw in de as legde.

Voor wie op een aangename manier kennis wil maken met de geschiedenis is dit boek een aanrader. Alleen al de zeer mooi gereproduceerde prenten maken de aanschaf de moeite waard.

Het boek is uitgegeven bij Hes & De Graaf Publishers onder ISBN 978 90 6194 551 2 en telt 230 bladzijden.

